

Wet van Murphy in beukenland

Euw-oude Beuk door bouwactiviteiten ten dode opgeschreven

De beuk in volle glorie in 2006

Het is met recht een majestueuze beuk. De gewone *fagus sylvatica* op deze foto. Volgens de overlevering zou deze beuk 112 jaar oud zijn en geplant zijn in 1898. 'Majestueus' slaat niet alleen op zijn omvang, maar ook op het feit dat Keizer Willem II van het Duitse rijk onder deze boom heeft gezeten. Tot voor enige jaren was deze boom nog 100 procent gezond en vitaal. Ondoordachte werkzaamheden in de kroonprojectie van de boom zorgde ervoor dat de boom binnen luttele jaren kaprijp was.

Auteur: Hein van Iersel

Als de wet van Murphy ooit voor een boom van toepassing was, geldt het wel voor deze beuk. Bij de renovatie van de tuinen en bijgebouwen van Kasteel Amerongen ging zo'n beetje alles mis wat mis kon gaan. De beuk in kwestie was daarvan het slachtoffer. De beuk is zoals gezegd geplant in 1898. Althans, dat zeggen de nazaten van de familie Aldenburg Bentinck die tot voor kort enkele tientallen jaren geleden op het kasteel woonden. De historie van het kasteel is boeiend, en daarmee ook de beuk. De laatste beroemde bewoner op het kasteel –gast eigenlijk- was de gevluichte keizer Willem II, die jarenlang iedere dag houtjes zat te zagen onder een tamme kastanje in het park van het kasteel.

Renovatie

De hoofdrolspeler van dit verhaal, de beuk uit 1898, stond net achter het poortgebouw bij de ingang van het kasteel. In 2006 werd dit

poortgebouw ingrijpend verbouwd. Onderdeel van de verbouwing was het aanleggen van een grote afvoerleiding voor de airconditioning. Hiervoor werd een sleuf gegraven op een veilige afstand van de boom. Probleem was echter dat al het manoeuvreren van de kraan die het werk moest uitvoeren wél binnen de kroonprojectie plaatsvond. Daarbij kwam ook nog dat alle vrijkomende grond rondom de boom zorgde voor een gemiddelde ophoging plaats van 20 centimeter. Als genadeslag werd die grond daarna ook nagewalst. Tuinbaas Bert Sluijter van het kasteel werd door de aannemer eigenlijk niet om advies gevraagd. Sluijter: "De stichting die het kasteel beheert, heeft voor de restauratie van het kasteel een projectmanager aangesteld omdat voor een dergelijk complexe verbouwing intern de kennis ontbreekt. Probleem daarbij was dat er geen afspraken

Afgrenseling van honingzwam is duidelijk te zien in de stamvoet.

Hoe erg het tophout was aangetast bleek na de kap.

gemaakt waren over de zorg voor monumentale bomen op de werkplek. Op dat moment sta je als tuinbaas buiten het project en kun je weinig invloed uitoefenen. Ik heb de aannemer wel gewaarschuwd dat deze manier van werken funest zou kunnen zijn voor de beuk en heb voorgesteld om een soort brug te maken. Voor de aannemers was dat te complex, ook gezien de strakke planning."

Sluijter: "Ik heb een aantal keren gewaarschuwd, maar had niet het idee dat veel geloof of waarde aan mijn verhaal werd gehecht. De aannemer dacht dat het niet zo'n kwaad kon. De realiteit bleek anders."

Vitaal

Flier Boomverzorging kwam in 2005 voor het eerst in aanraking met de beuk voor een normale VTA-controle. Bernard Flier: "We hebben de

boom gecontroleerd en geconstateerd dat deze voor 100 procent gezond was. Naar aanleiding van die VTA hebben we wel twee gesteltakken ingekort. Dit omdat er plannen waren om onder de boom een terras te maken en gezien windbelasting en mogelijk uitbreken was dat een goede beslissing. Ber Sluijter: "Bij die gelegenheid hebben we de boom in kwestie ook aangemeld bij de Bomenstichting. We hoopten daarmee de boom beter te kunnen beschermen."

Herstel

Na de aanslag op de boom in 2006 kreeg Sluijter gelukkig wel de ruimte om de schade aan de groeiplaats zoveel mogelijk in te perken. De overtollige grond werd afgegraven en de grond rond de boom werd in samenwerking met Seko Boomverzorging belucht, waarbij meststoffen werden ingebracht. Maar de schade was op dat moment al te erg en sindsdien is de conditie van

de boom steeds afgenomen. In april 2008 is voor het laatst belucht. Het eerste groeiseizoen na de ongelukkige bouwactiviteiten (2007) kwam het eerste negatieve gevolg naar voren: het bladerdek was beduidend minder vol. In 2008 en 2009 werd dat alleen maar erger, bovendien werd de boom aangetast door honingzwam. Hoe erg het verval was voortgeschreden bleek pas na de kap. Veel tophout was aangetast en in de stamvoet zijn rondom de nodige aantastingen te zien.

Kap

Eind 2009 werd daarom besloten de boom te kappen. Het zou volgens Flier en Sluijter wel mogelijk zijn geweest om de boom nog één à twee jaar op de been te houden, maar dat zou niet meer geweest zijn dan uitstel van executie. Bert Sluijter: "In 2009 hebben Flier en ik in overleg nog een laatste rapport op laten maken door een onafhankelijke derde partij, in dit geval Cobra Boomadviseurs. Ook zij waren van mening dat kappen de beste optie was." Carnavalsmaandag 15 februari 2010 is de boom gekapt. Het einde van meer dan een eeuw boomgeschiedenis.

Kap van de beuk in volle gang op 15 februari 2010

Bernard Flier

Tuinbaas Bert Sluijter